

Sondag, 17 Januarie 2021

Fokusteks: Psalm 139

Vers 1 dui vir ons die tema van hierdie Psalm aan - *God ken my deur en deur*. Hy weet alles van my, daar is niks wat ek vir Hom kan wegsteek nie. Is dit goeie of slegte nuus?

Die skrywer staan aanvanklik in totale verwondering, soos verse 1-5 dit in pragtige digterlike taal beskryf. Die Here sien en ken alles van hom - sy gedagtes en woorde, sy bewegings van elke dag. Geen wonder dat hy in vers 6 bely dat die Here se alwetendheid te wonderbaar is om te begryp.

Dié wete oorweldig my, dit is te hoog vir my begrip (1983-vertaling).

Om dit te verstaan, is 'n te groot wonder vir my; dit is te hoog, ek kan dit nie begryp nie (Bybel 2020-vertaling).

Is dit nie wonderlik en vertroostend dat die Here so alles van my weet nie? Uhm... dalk is dit nie so wonderlik nie. Nou is dit skielik onseker of hierdie Godskennis 'n las vir my is, of bevryding, want as die Here dan alles van my weet, word my geheime sondes, waarvan niemand anders weet nie, ook ontbloot. In vers 5 is daar 'n sinsnede wat 'n mens baie aan die dink sit. Daar staan: *U omsluit my van alle kante. U neem my in besit*. Letterlik beteken dit dat die Here sy hande op my plaas. In die Ou Vertaling (1953) en die nuwe Bybel 2020-vertaling klink dit so:

U lê u hand op my - (Ou Vertaling)

U plaas u handpalms op my - (Bybel 2020-vertaling)

Is die hande wat op my geplaas word hande van troos en versorging, of hande van teregwyding? Sommige Bybel-verklaarders wys daarop dat ons hier met 'n soort militêre uitdrukking te doen het. In die antieke tye beteken dit om "te beleër" of te "beset." Soos in die geval waar 'n vyandelike koning 'n stad omsingel en beleër, totdat die inwoners gedwing word om oor te gee. Dan beset hy die stad en neem dit in besit. Is dit wat die psalmdigter skielik besef as hy sê dat die Here hom in besit neem? Hierdie sinsnede kan nogal 'n dubbelsinnige betekenis hê.

Hoe jy ook al daarna kyk, in die volgende verse (7-12) maak die aanvanklike verwondering plek vir verskrikking, vrees en benoudheid. Die skrywer spreek 'n vreemde begeerte uit, naamlik om van die Here af weg te kom. Om nie geken te word nie. Om afskeid te neem. Jy hoor dit aan sy vraag in vers 7 - *Waarheen sou ek vlug om aan u teenwoordigheid te ontkom?* Hoekom sou hy so-iets begeer? Die behoefte om van God weg te vlug en nie waarlik geken te word nie is 'n tipies menslike eienskap. Ons steek ons skandes weg en hoop niemand kom dit agter nie. So was dit van die begin af. Adam en Eva kruip weg vir God omdat hulle nie wil hê Hy moet weet dat hulle sy bevele verontagsaam het nie. Miskien sal die klere wat hulle gemaak het om hul naaktheid toe te maak ook hul ongehoorsaamheid verberg. Maar God het dwarsdeur hulle gesien, want Hy ken die skepsels wat Hy gemaak het. Die Here se gesprek met hulle is soos 'n koning wat 'n stad beleër. Daar is geen uitkomst nie, geen wegstreek nie. En ons weet wat die gevolge was.

Daar word aanvaar dat Dawid die outeur van hierdie Psalm is. Hy is 'n goeie voorbeeld van hoe die Here sy hande van geregtigheid op hom geplaas het. Dawid het gedink hy kan sy owerspel met Batseba wegsteek. Niemand hoef daarvan te weet nie. Toe sy swanger word het hy vernuftige planne uitgedink om die mense se oë te verblind vir die waarheid. In die proses het hy haar man op 'n slinkse wyse op die oorlogsfront laat vermoor en met haar getrou (Sien 2 Samuel 11). Nou sal niemand snaaks dink van Batseba se swangerskap nie. Totdat die Here sy hand op Dawid plaas deur die profeet, Natan, na hom te stuur om hom te ontmasker (2 Samuel 12).

Elkeen van ons het donker oomblikke en ervarings in ons persoonlike geskiedenis waarvan ons niemand wil vertel nie. Daardie diep, verskriklike gebeurtenis en skande waarvan ons tog net nie wil hê dat enigeen moet weet of uitvind nie. Hopelik sal mense ook vergeet soos die tyd aanstap. Om die waarheid te sê, daardie onbesonne daad van lank gelede pla ons later ook nie meer so erg nie. Ons geheues is kort, ons wil maar eerder vergeet. Soos die tyd aanstap raak ons al gemakliker daarmee. As jy wel uitgevind word en die plek raak te nou vir jou, dan het jy altyd die opsie om elders 'n nuwe begin te maak waar die "mense jou nie ken nie."

Kyk, almal van ons wil so graag aanvaar word deur ander mense. Dit is tog een van ons diepste behoeftes. Ons wil graag geken word, maar ook nou nie só goed geken word nie. Gevolglik steek ons ons diepste geheime weg deur rolle te speel en ons beste voetjie voor te sit. Ons kruip agter maskers weg, en ek bedoel nie die gesigmaskers in die tyd van Covid nie. Nee, ons masker ons lewens sodat niemand tog net sien watter soort mens ek eintlik is nie. Daarom is die gedagte dat God my ken en dwarsdeur my sien so vreesaanjaend. Ons moet kennis neem van wat in Hebreërs 4:12,13 staan:

¹²Die woord van God is lewend en kragtig. Dit is skerper as enige swaard met twee snykante en dring deur selfs tot die skeiding van siel en gees en van gewrigte en murg. Dit beoordeel die bedoelings en gedagtes van die hart. ¹³Daar is ook niks in die skepping wat vir God onsigbaar is nie; alles lê oop en bloot voor sy oë. En aan Hom moet ons rekenskap gee.

Dis genoeg om mens van angste te laat bewe as die hand van die Here jou vasvat soos wat 'n polisieman jou hande agter jou rug vasmaak. Dit is ook Job se ervaring met God as hy in ellende verkeer. Dan pleit hy by die Here (Job 13:21 - 1953- vertaling):

Trek u hand weg van my af, en laat die skrik vir U my nie beangstig nie.

Die vrees vir God verander egter op 'n verrassende wyse na troos en bewondering in verse 13-18. Die skrywer ontdek dat dit nie nodig is om van God af te probeer vlug nie. Ons is tog sy maakself, sy kinders! Ons behoort aan Hom. Hy ken ons al van moederskoot. Waarom sou ons probeer vlug, en waarom sou ons ons sondes probeer wegsteek? My lewensdae is in elk geval aan Hom bekend. Hierdie gedagtes laat die skrywer algaande besef dat die Here steeds by hom betrokke is. Ons lewens lê oop en bloot voor God, maar God hou nie op om moeite met ons te doen nie. Hy onttrek Hom nie van ons lewensgeskiedenis nie, maar laat Hom daarby in. So hoor ons iets van God se hart in Hosea 11:8 wanneer Hy, ten spyte van sy woede en teleurstelling oor Israel se sondes, sy liefde verklaar:

Maar hoe kan Ek jou prysgee, Efraim? Hoe kan Ek jou laat vaar, Israel? Hoe kan Ek jou vernietig soos Adma, met jou maak soos met Sebojim? Ek kan dit nie oor my hart kry nie. My liefde brand te sterk.

Dit is nie net ons lewens wat oop en bloot voor die Here lê nie, maar God openbaar ook sy eie hart vir ons. Die goeie nuus wat ons in Jesus ontvang het, is om te weet dat dié Een wat my deur en deur ken, my tog ook liefhet. Jesus het nie vir goeie mense gesterf nie, maar vir sondears. Ons hoef nie ons sondes meer weg te steek nie. Ons hoef nie rolle te speel om ons onheilige geheime te bewaar nie. Ons kan met egte en ontblote harte na die Here kom en sy vergifnis in Christus aanvaar.

God is nie soort hemelse jaghond wat jou probeer vang nie. Veel eerder is Hy soos 'n skaaphond wat partykeer blaf en ons soms voorkeer. Soms stuur Hy ons in 'n ander, veiliger rigting. Ander kere keer Hy ons vas of maak ons skrik. Maar dit is om ons van gevare weg te hou en veilig by ons bestemming te bring. Want God gee om vir ons!

Nou kan ons saam met die psalmdigter deel in sy slotgebed (verse 23,24). Dit is nie 'n gebed uit vrees nie, maar 'n versoek dat God juis nie sal ophou om my lewe in oënskou te neem nie. Dit is 'n gebed om God se voortgesette betrokkenheid en leiding vir die regte pad.

Gebed

²³Ondersoek my, o God,
en ken my hart;
toets my,
en ken my ontstellende gedagtes.

²⁴Kyk of ek nie op 'n pad
van verdriet is nie,
en lei my op die ewige pad. (Bybel 2020-vertaling)